

Het lied van leven en dood

Van dezelfde auteur

Kamtsjatka

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl.

Marcelo Figueras

Het lied van leven en dood

Vertaald door Brigitte Coopmans

SIGNATUUR

2009

© Marcelo Figueras, 2006

Oorspronkelijke titel: La batalla del calentamiento

Alfaguara S.A. de Ediciones, 2006

Vertaald uit het Spaans door: Brigitte Coopmans

© 2009 uitgeverij Signatuur, Utrecht en Brigitte Coopmans

Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: Wil Immink Design

Foto auteur: Juan Hitters

Typografie: Pre Press B.V., Zeist

Druk- en bindwerk: Koninklijke Wöhrmann, Zutphen

NUR 302

De vertaalster ontving voor deze vertaling een werkbeurs van de stichting Fonds voor de Letteren.

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot

bosvernietiging heeft geleid. Een flink deel van de grondstof is afkomstig uit bossen en plantages die worden beheerd volgens de regels van FSC. Van het andere deel van de grondstof is vastgesteld dat hiervoor geen houtkap in de laatste resten waardevol bos heeft plaatsgevonden. Daarom mag dit papier het FSC Mixed Sources label dragen. Voor dit boek is het FSC-gecertificeerde Munkenprint gebruikt. Dit papier is 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt en wordt geleverd door Arctic Paper Munkedals AB, Zweden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Liber primus

I believe in love. I'll believe in anything.

– Lloyd Cole, *Forest fire*

*It's time the tale were told
Of how you took a child
And you made him old.*

– The Smiths, *Reel around the fountain*

*In de slag om de warmte
trok de ruiter ten strijde*

– Argentijns kinderliedje

VI

Waarin Teo bij Finnegan's wordt ondergebracht

Het huis van de vrouw rook eveneens zoet. (Nog altijd kwaad omdat ze hem onder protest had gered, zei Teo bij zichzelf dat de heks uit *Hans en Grietje* waarschijnlijk ook zo rook.) Er stonden grote pannen met fruit op het vuur: aalbessen, aardbeien, vlierbessen. In een vierde pan steriliseerde de vrouw metalen instrumenten. Teo wist dit niet, maar in het houten huisje hing continu een microscopisch dunne nevel, omdat er altijd iets stond te pruttelen.

De vrouw maakte zich op om de wond te verzorgen en pakte hulpmiddelen, zowel uit de verbanddoos als uit haar gereedschapskist. Ze stalde ze uit op tafel: een tang, alcohol, verband, een kleine zaag, chirurgische naald en draad; een verontrustende combinatie.

Verzwakt door zijn bloedverlies was Teo makkelijker geneigd tot begrip. (Wanneer mannen weten dat ze sterk staan, zijn ze niet te vermurwen.) De argwaan van de vrouw leek hem gezien de gebeurtenissen redelijk: een reusachtige onbekende boven in een boom, het verhaal van de wolf, de pick-up die was zoekgeraakt op een manier die riekte naar roekeloos gedrag ... of een leugen.

Het meest verontrustende vond hij dan ook niet de gereserveerde houding van zijn bevrijdster, maar wat er was gebeurd voordat zij was opgedoken. Als de wolf een hallucinatie of een droom was geweest, waarom zag hij de vrouw dan net zo scherp? Zijn handen prikten, net als in de droom. De schrammen die hij tijdens zijn hallucinatie had gevoeld, deden nog steeds pijn. Als hij zijn belevenis nou eens even voor waar aannam ... Maar nee, dat was onmogelijk. Er zaten daar geen wolven. Wolven spraken geen Latijn, noch enige andere taal. Niemand had hem het bonussysteem uitgelegd of verteld dat je met bidden punten kon sparen. Het moest een fantasie zijn die aan zijn getormenteerde geest was ontsproten. Hoe kon de wolf anders weten dat Teo verlossing zocht?

‘Uw broek is helemaal kapot. Ik moet hem nog verder afknippen,’ zei de vrouw, terwijl ze de stof van de wond trok.

De reus vroeg zich af hoeveel mensen er in dat huis vol dampen en zoete geuren woonden. Veel had hij niet meegekregen toen hij ondersteund door de vrouw op sterven na dood was binnengekomen. Hij had nog net kunnen zien dat het een volledig houten huis van twee verdiepingen was, dat er nergens een brievenbus was, en dat alle ramen achter gordijnen schuilgingen.

In de keuken had de vrouw hem de enige stoel aangeboden, waar Teo slechts met zijn rechterbil op kon zitten. Meteen had hij gezocht naar dingen die op de aanwezigheid van een man duiden. Hier in de keuken kon hij niets vinden, maar dat is meestal een

vrouwenbolwerk, dus het bewijs was nog niet sluitend. Het zag er allemaal opgeruimd en schoon uit, met vrouwelijke aandacht verzorgd. Pannenlappen met ruches, overal bloemen, felgekleurde geurkaarsen. Zelfs de tekeningen vond hij mooi. Ze hingen overal. Allemaal met sterren en geometrische figuren. Die vrouw zou wel een halve kunstenaar zijn, zo leek het in elk geval, hoe kon ze anders zo maf zijn om in de bergen te gaan wonen?

Teo nam elk teken van vrouwelijkheid met toenemende blijdschap in zich op. Toen hij op verzoek van de vrouw ging staan, deed hij dat in de hoop dat er in dit universum geen mannen bestonden. (Toen Teo opstond, werd de keuken kleiner.) Fier op zijn benen, een waardigheid uitstralend waaraan afbreuk werd gedaan door de tak die hij achter zich aan sleepte, leek hij gehoor te geven aan een oproep om de erezetel van de heer des huizes te bestijgen.

De vrouw pakte de schaar en verstoorde daarmee Teo's door testosteron gevoede dagdroom. De reus hoorde 'knip knip' en voelde de koele bladen op een paar centimeter van zijn billen. Dat maakte hem zenuwachtig. Iedere man beeft wanneer er een vrouw zo dicht bij zijn edele delen met geslepen staal in de weer is.

'Ik ben op vakantie,' zei Teo, die zich genooddaakt voelde zijn verrichtingen toe te lichten. 'Ik was hier al twintig jaar niet meer geweest. Ik kwam hier heel vaak met mijn moeder. Ver over de duizend kilometer in een Fiatje 500.' (Knip, knip.) 'Ik kom uit Buenos Aires. Ik heb mijn hele leven in de wijk

Flores gewoond. Nou ja, op de grens van Flores en Caballito. Hebt u altijd hier gewoond?' (Knip, knip.) 'Het is prachtig hier. Is dit huisje van uzelf of hebt u het gehuurd?' (Knip, knip.) 'Er was hier in de buurt een plek waar ik als kind dol op was. Maar die heb ik niet gevonden!'

'Dat zal ook niet gebeuren.'

'Zonder kaart niet, nee, dat is wel duidelijk.'

'Aan kaarten heb je alleen iets om je te oriënteren in de ruimte,' zei de vrouw, terwijl ze de vierde pan van het vuur haalde en zich gereedmaakte om Androclus naar de kroon te steken. 'Maar er bestaan geen kaarten waarmee we ons in de tijd kunnen verplaatsen. En geluk ervaar je in de tijd, niet in de ruimte. Al zou u die plek terugvinden, die tijd zou u er nooit mee terugkrijgen, die is voorgoed verloren. En eigenlijk is dat maar goed ook. Als het mogelijk was om in de tijd te reizen, zouden de meeste mensen teruggaan naar hun kinder- of tienertijd!'

Teo, die eraan gewend was dat vrouwen hem het gevoel gaven alsof hij achterlijk was, gaf zijn redster een ereplaats: zij had dit het snelst bereikt van allemaal. Door zijn geleuter over trivialiteiten met een filosofische gedachte te weerleggen, wierp de vrouw nog een schandvlek op zijn reeds besmeurde blazen. (Vergeet niet, lezer, dat de reus bijna in zijn blote kont stond, met een loofrijke tak in zijn vlees geplant.) Hij beloofde zichzelf te stoppen met dat gestamel. Hij zwoer zichzelf zich als een intelligente volwassene te gedragen.

'Hebt u een tetanusprik gehad?' vroeg ze.

‘Ja. Nee. Dat hangt ervan af. Als ik hem heb gehad toen ik heel klein was, werkt hij dan nog?’

De vrouw antwoordde slechts door de zaag te pakken. Het zweet droop van zijn lijf. Of was dat het vocht dat in walmen uit de pannen opsteeg?

Zodra de zaag de tak raakte, veerde Teo op. Hij voelde elk metalen tandje trekken en rijten, alsof het hout een verlengstuk van zijn lichaam was geworden.

‘Doet het pijn?’

Teo zocht naar een eufemisme waarmee hij zijn zwakheid kon verbloemen, maar de vrouw wachtte niet af en zaagde er lustig op los. Teo onderdrukte een kreet; zijn knieën werden week, hij zocht steun bij de tafel.

‘Als u beweegt, doet het nog meer pijn.’

‘Dat deed ik niet expres!’

‘Dat ontbrak er nog maar aan! Een reus en nog een mietje ook!’

Teo voelde dat er nog iemand naar hem keek. In de keukendeur stond een meisje: lichtblauwe stofjas van de kleuterschool met verfspetters, een kleurig rugzakje op haar rug. Ze had haar linkerhand aan haar oor alsof ze een slakkenhuis vasthield om de zee te horen ruisen; ze luisterde naar een zakradiootje.

Toen Teo haar zag, bedacht hij dat de vrouw had gelogen, dat er wel degelijk kaarten bestonden waarmee je in de tijd kon reizen; blijkbaar bezat zij zo’n exemplaar en had ze het gebruikt om terug te gaan

* Dit verhaal speelt zich af in het jaar 1984 vpc (Voor de Politieke Correctheid).

naar de tijd waarin ze vijf jaar oud was. Maar de verschillen werden meteen duidelijk. Het meisje had dezelfde blauwe ogen en net zulke sproeten, maar ze was blond. Ze had twee vlechtjes, met een scheiding in het midden.

Teo was bang dat ze zou schrikken en het op een gillen zou zetten. (Hij was bang dat ze het bos in zou vluchten, waar de wolf op de loer lag.) Hij stelde zich voor hoe hij eruit moest zien: een reus onder de bloedvlekken, zijn baard en hoofdhaar vol bladeren, een tak die uit zijn been ontsproot. Ze kon elk moment tot de conclusie komen dat bosbewoners haar huis waren binnengedrongen en op de vlucht slaan.

Maar het meisje zag het blijkbaar heel anders, want ze was niet van haar stuk gebracht. Ze zette de radio, een Spica, uit en stopte hem in de uitgelubberde zak van haar stofjas. Hoewel ze dezelfde kleur ogen had als haar moeder (met toevoeging misschien van een zweempje paars), had ze een andere blik. Er was nieuwsgierigheid in te lezen, een ontembaar verlangen naar kennis; in tegenstelling tot de vrouw was het meisje niet wantrouwig en ook niet bang.

De reus probeerde geen abrupte bewegingen te maken, niet abrupter althans dan een glimlach, en zei tegen haar: ‘Hallo. Ik ben Teo.’

Het meisje gaf geen antwoord. Ze bekeek hem van top tot teen, en dat duurde even.

‘*He looks like Bran the Blessed!*’ riep ze uiteindelijk in perfect Engels.

‘*Uncanny, isn’t it?*’ antwoordde de vrouw.

‘Wie is Bran ... en-nog-wat?’ vroeg Teo.

Het meisje deed haar mond open om antwoord te geven, maar hield zich in. Vanuit zijn ooghoek zag Teo de vrouw haar met een gebaar tot stilte manen. Nu ze geen antwoord mocht geven, besloot het meisje hem maar een vraag te stellen: ‘Wist je dat Mozart een absoluut gehoor had?’

Teo was verrast. Hij keek hoe de vrouw reageerde en probeerde ondertussen zijn eigen reactie te bepalen. Ze glimlachte met de zaag in haar hand naar het kind alsof het een prijs had gewonnen.

Het meisje bleef Teo aanstaren, ze leek op een antwoord te wachten. De reus was niet bekend met die eigenschap van Mozart, maar had geen zin om dat toe te geven.

Hij koos voor de tegenaanval: ‘Wist je dat alle dingen in dit universum, van stenen tot katten en zelfs de lucht, uit atomen bestaan?’

‘No way,’ zei het meisje ongelovig.

‘Praat eens Spaans,’ droeg de vrouw haar op.

Het meisje deed er nog een schepje bovenop: ‘Wist je dat de meeste vogels in A-majeur zingen?’

Teo haalde zijn schouders op. Het was zijn beurt: ‘Wist je dat atomen heel erg lang meegaan en gerecycled worden als iemand sterft, en dat het dus mogelijk is dat jij een atoom van Mozart in je lichaam hebt?’

Het meisje legde gefascineerd haar handen tegen haar wangen.

‘Is dat zo?’ vroeg de vrouw.

‘Misschien heb ik wel een atoom van John!’ riep het meisje opgetogen, en ze citeerde uit haar hoofd: ‘*I am*

*he as you are he as you are me and we are all together.**

‘Let wel, atomen hebben tientallen jaren nodig om zich opnieuw te verspreiden,’ zei Teo. ‘Dus op Lennon kun je nog niet rekenen. Je zult het met Mozart moeten doen!’

Het meisje liep de keuken in en bestormde Teo geestdriftig met nieuwe vragen.

‘En wist jij dat, dat, dat als je aan de snaar van een viool plukt, dat het dan lijkt alsof er maar één toon klinkt, maar dat er nog een héééleboel meer klinken die boventonen heten?’

Teo zocht om zich heen naar een aanwijzing voor de muzikale obsessie van het meisje, maar zag niets van betekenis: geen platen, geen andere radio dan de Spica, geen muziekinstrumenten. Nog steeds geïntrigeerd besloot hij tijd te winnen met een nieuwe vraag: ‘Wist jij dat alles in dit universum geladen is met energie? En dat een mens de potentiële energie heeft van dertig waterstofbommen?’

Het meisje leek de uitwisseling prachtig te vinden. Ze liet een gegiechel horen dat klonk als twee druppels water die in een vijver vallen (Teo wist dit niet, maar elke druppel kwam overeen met een muzieknoot: d, c) en kaatste de bal terug: ‘Wist je dat twee klanken elkaar kunnen opheffen en stilte kunnen maken?’

Hoewel hij steeds verbaasder was over de kennis van het meisje – en over de welbespraaktheid waarmee ze die formuleerde! – wilde Teo zich niet ge-

* Zo luidt de eerste regel van *I am the Walrus*.

wonnen geven: ‘Wist je dat buskruit van salpeter, zwavel en houtskool wordt gemaakt?’

De vrouw, die tot op dat moment van de kenniswedstrijd had genoten, ergerde zich aan deze wetenswaardigheid. Die dertig bommen konden nog door de beugel, maar welke man praat er nou tegen een kind over buskruit?

‘Wist je dat John en Paul hun moeder hebben verloren?’ vroeg het meisje, terwijl haar stem een octaaf omhoogging.

‘Wist je dat je met nitroglycerine en zaagsel een kneedbom kan maken?’

‘Dat zijn geen dingen om aan een kind te vertellen,’ greep de vrouw in.

Maar het meisje negeerde de opmerking en stelde Teo een nieuwe vraag: ‘Wist je dat, dat, dat alle kleine kindertjes op de wereld elkaar in drie noten roepen, g, e en a?’

Teo zuchtte. Dit kind was niet te stoppen! In een poging de match te beslissen, zette de reus al zijn geschut in: ‘Wist je dat de formule van de relativiteitstheorie $E = mc^2$ is?’

Teo nam aan dat hiermee de uitwisseling wel beëindigd zou zijn. Maar het meisje haalde haar schouders op en lanceerde een feit dat ze even mysterieus achtte als de formule: ‘Wist jij dat mevrouw Pachelbel áááalle kinderen op de wereld haat?’

‘Zo is het mooi geweest,’ zei de vrouw. ‘Ga eens eten jij, dan kan ik deze meneer helpen!’

Het meisje gehoorzaamde. Maar Teo zou zich niet houden aan het opgelegde staakt-het-vuren. Hoe

kon de vrouw weten dat Teo zo iemand was die een hekel had aan verliezen, zo iemand die van elke kleinigheid een wedstrijdje maakt? Het meisje had het laatste woord gehad en dat kon de reus niet over zijn kant laten gaan. Daarom zei hij: 'Wist je dat de beste geleiders van elek...?'

Hij maakte zijn vraag niet af. De vrouw trok met een ruk de tak uit zijn achterste.

Teo viel brullend op zijn knieën. Meteen hurkte de vrouw naast hem om waterstofperoxide over de wondopening te sprenkelen.

'Hij is minder diep dan ik dacht. Maar u zult er wel een lelijke put aan overhouden,' zei ze met een klinische koelheid.

Teo draaide in zijn hoofd een hele reeks schuttingwoorden in alle talen af (inclusief Latijn), maar de aanwezigheid van het meisje weerhield hem ervan ze uit te spreken.

'Gaat het, lieverd?'

De reus stond op het punt iets schunnigs te antwoorden toen hij beseftte dat de vrouw het tegen het meisje had. Het kind zei ja, maar haar blik was bedrukt.

'Teo wordt wel weer beter,' zei de vrouw. 'Hij heeft alleen maar een nare wond.' Ze plukte met haar gesteriliseerde pincet een gaasje uit de verbandtrommel en doopte het in jodium.

'Heb je dat gehoord? Je wordt beter!' zei het meisje tegen Teo. Ze straalde weer.

De vrouw legde haar hand op Teo's rug en gaf hem een zetje, zodat hij op handen en voeten zou gaan staan.

‘Dit gaat pijn doen,’ zei ze. ‘Ik wil het zo diep mogelijk ontsmetten om nare verrassingen te voorkomen.’

Zonder op instemming te wachten stopte de vrouw het gaasje diep in de wond.

Teo liet het zwijgend over zich heen komen. De tranen sprongen in zijn ogen.

‘Kom eens met uw hand. U moet het gaasje op zijn plek houden. Het duurt maar even.’

Teo gehoorzaamde, beroofd van zijn vrije wil.

Het meisje, dat dezelfde houding als Teo had aangenomen, kroop naast hem; ze waren als een tijger en een kat, vergelijkbaar van vorm maar van een andere rangorde in de schepping. Vervolgens legde ze haar hand op Teo’s hand, die het gaasje op zijn plek hield. De reus wilde haar wegduwen, zijn bloed was niet zuiver, het bracht ziektes over en zij was maar een klein meisje midden in het bos. Maar hij wilde haar niet voor het hoofd stoten en bovendien had ze koele vingertjes, een balsem voor zijn brandende pijn.

‘Het gaat wel over,’ troostte ze hem. ‘Pat zegt dat pijn nooit eeuwig duurt. Dat, dat, dat ook al kan je het niet zien, de wond de hele tijd heelt. Je moet kunnen wachten!’

‘Laat mij eens even, mop,’ zei de vrouw. ‘Ga jij maar melk drinken.’

‘Teo wordt beter.’

‘Dat weet ik.’

‘Waarom vragen we niet of hij blijft eten?’

Er viel een stilte die voor Teo’s gevoel een eeuwigheid duurde. Hij was ervan overtuigd dat zijn redster

nooit zo'n vriendelijk gebaar naar hem zou maken. De vrouw beet inderdaad op haar onderlip, terwijl ze naar een overtuigend excuus zocht.

'We hebben niet genoeg stoelen,' zei ze uiteindelijk.

'We kunnen deze hier uit de keuken toch gebruiken,' zei het meisje meteen.

Ze was er duidelijk van overtuigd dat het een goed idee was.

'Pat zegt dat je altijd goed in de gaten moet houden of mensen iets nodig hebben,' zei ze tegen Teo, nog altijd op handen en voeten. 'En jij hebt veel nodig. Súperveel. Je hebt hartstikke veel bloed verloren! Je moet iets eten. Niet om te groeien, want dat hoeft jij niet meer (hier giechelde ze weer in twee toonhoogten, g en a ditmaal), maar wel om snel beter te worden.'

Waarna ze opstond en naar de koelkast liep. Ze trok de deur open en begon de inhoud op te sommen: 'Ik heb melk, yoghurt, verschillende soorten jam, gekookte ham, augurken, witbrood, boter, kaas om te raspen en al geraspte kaas en ... Hoe heet die kaas ook alweer die naar dood ruikt?'

'Camembert.'

'... Ik heb tomatensap en tomatensaus. Ik heb eieren, eierdooiers met suiker zijn súperlekker, als je erop kauwt dan knispert de suiker, *crunch crunch*. Ik heb soepbeen voor *puchero* ...'

De lijst ging verder, hij moest en zou zo uitpuittend mogelijk zijn.

Teo praatte zachter om de vrouw iets te vragen zonder dat het meisje het hoorde: 'Wie is Pat?'

'Ik heb bloemkool. Ik heb olijven gevuld met an-

sjovis, súpervies, bitter, getver!’

‘Pat, dat ben ik,’ zei de vrouw, die er zichtbaar moeite mee had haar identiteit prijs te geven. Maar de bekentenis leek haar op te luchten; er zat meer glans in haar stem toen ze eraan toevoegde: ‘Patricia. Ik heet Patricia Finnegan. En dit is mijn dochter, Miranda Finnegan.’

‘Ik had niet gedacht dat u getrouwd zou zijn, laat staan kinderen zou hebben.’

‘Ik ben ook niet getrouwd. Er bestaat geen meneer Finnegan.’

‘Maar het meisje zal toch een vader hebben.’

‘Er is geen vader,’ antwoordde Pat.

Het zou nog lang duren voordat Teo zou inzien dat een categorische uitspraak een dubbelzinnige kern kon hebben.

VII

De slag om de warmte

Ieder mens, hoe solitair ook, wordt door anderen gevormd. In eerste instantie komt die invloed van onze ouders, de eerste ‘anderen’ in ons leven. We worden naar de wereld geroepen zonder enige inspraak, zonder de kans onze verwekkers uit te zoeken of een tijd of plaats te kiezen. (Het fenomeen democratie doet zich pas voor na dat van het leven: *ex post facto*.) Via de genetica en haar combinatie-mogelijkheden krijgen we een lichaam x (waarbij x ook xx kan zijn of zelfs xxx, zoals we reeds gezien hebben), met eigenschappen die ons in grote lijnen schetsen, als een romanfiguur: haarkleur of het gebrek aan haar, postuur, neus, acne, botten (de waarheid zit ’m in de enkels), het wit van de tanden. Sommige van die kenmerken lijken een zegen, andere een vloek. Over het algemeen weten we niet wat we aan moeten met het een noch het ander.

Als de klei eenmaal vorm heeft gekregen, zullen ouders en voogden er andere, subtielere, maar eveneens kenmerkende stempels op drukken. Vanaf dat moment wordt iemands identiteit ontwikkeld door de liefde die hij ontvangt (of juist niet), het karakter dat hij heeft (of juist niet), zijn diepste verlangens en

de manier waarop hij die nastreeft, of dwarsboomt.

Dit bundeltje eigenschappen krijgt in verhalen op twee manieren gestalte. Allereerst in het wapen van de held: zijn slinger of zijn Excalibur, zijn bovennatuurlijke krachten of zijn vindingrijkheid, datgene wat hem de mogelijkheid geeft het avontuur aan te gaan. En ten tweede, als het yang dat het yin aanvult, in zijn zwakke plek, zijn achilleshiel (de waarheid zit 'm in de enkels), datgene dus wat hij moet overwinnen om te zegevieren ... of wat zijn val zal veroorzaken. Eeuwenlang zijn de belevenissen van onze soort uitgelegd in het licht van deze tweedeling: wat weegt uiteindelijk zwaarder, onze zwakke plek of de vaardigheid waarmee we onze wapens hanteren?

Laten we ons eens voorstellen dat we bij onze geboorte als cadeau een aantal muzieknoten meekrijgen. (Sommige mensen denken misschien liever aan een wiskundige code of een reeks van getallen, letters en symbolen, maar dat is muziek ook, als je haar uitschrijft.) Deze noten komen tot ons in de vorm van een eenvoudige melodie. Sommige mensen beperken zich ertoe deze melodie hun leven lang dwangmatig te herhalen en slechts te variëren in de aanslag: soms zacht en dromerig, soms wild en ritmisch. Anderen nemen echter de vrijheid om met die noten te spelen, ze niet als heilig te beschouwen en er originele of in elk geval persoonlijke variaties op te zoeken. Enkele verlichte geesten gaan nog een stapje verder en vermenigvuldigen de melodie, hakken haar in stukjes of draaien haar om;

ze stellen de grenzen van de tijd op de proef en bouwen een kathedraal van klanken, iets onvoorspelbaars. Ze zetten de ontvangen informatie, de moedermelodie, om in schoonheid. En die schoonheid overleeft hen en blijft over de aarde klinken om de melodieën van andere mensen betekenis te geven.

Wat zou er gebeuren als we de melodieën van alle bewoners van deze planeet tegelijkertijd konden horen? In het begin zou het oorverdovend zijn, één grote kakofonie, het geluid van het universum aan het begin van zijn bestaan. (Zoiets als het orkest van *A day in the life*.) Maar al snel zou ons gehoor aan massa en volume gewend raken en betekenis gaan onderscheiden. Het zou melodieën en tempo's gaan herkennen, contrapunten en dissonanten horen, en het belangrijkste: het zou begrijpen hoe melodieën onderling in dialoog zijn en daardoor veranderen. Er zijn mensen die beweren dat je niet kunt veranderen, dat de oorspronkelijke melodie zo invariabel is als de spiraal van een vingerafdruk. Dat is een voorspelbare misvatting, die voortvloeit uit hun besluit om de melodie los te maken uit de context waarin zij klinkt; ze horen de individuele performance, maar gaan voorbij aan de symfonie.

Die avond in het huisje was Teo bereid iets van zijn melodie te laten horen, in de hoop dat Pat hetzelfde zou doen. Tijdens het eten (Pat had gelijk gehad met de stoelen: er stonden er maar twee in de eetkamer, maar gelukkig had Miranda aan de keukenstoel gedacht) vertolkte hij de passages uit zijn partituur die hem het best afgingen: hij had aandacht voor Miran-

da en kon meedoen met haar spelletjes, hij was behulpzaam bij het dekken van de tafel (hoewel ze hem hadden verboden zich te bewegen omdat hij herstellende was), hij toonde zich nieuwsgierig naar het leven van de Finnegans (wat deden ze voor de kost, naar welke school ging Miranda), hij sprak positief over zijn familie en vrienden en gaf eerlijk antwoord op elke vraag.

Maar Pat hield haar kaken stijf op elkaar. Alles wat Teo over haar leven te weten kwam, kreeg hij te horen van Miranda, met schamele toelichtingen van moederszijde. Pat maakte jam en confituren voor mevrouw Pachelbel, die vrouw die alle kinderen even diep haatte en een winkel in het dorp had. Ze woonden daar sinds twee jaar. (Teo was verbaasd; de spartaanse soberheid van het huis had bij hem de indruk gewekt dat ze er net hun intrek hadden genomen.) De winter, vonden ze allebei, was zwaarder dan ze hadden gedacht. Miranda ging 's middags naar de kleuterschool. Ze had het er naar haar zin, hoewel er een jongetje was dat haar vreselijk pestte. Ze hadden geen televisie thuis omdat Pat er niet van hield. En dat was alles.

Tegen het einde van de maaltijd besepte Teo dat zijn vertolking virtuoos was geweest, maar bij Pat geen enkele weerklank of reactie had gevonden; ze had in het luchtledige geklonken. Zijn weerspannige redster was als muziekvertolkster al even weinig toeschietelijk: ze had slechts het ritme aangegeven met borden en bestek, het open- en dichtdraaien van kranen en het openen en sluiten van kastdeurtjes.

‘Ben jij altijd al zo súpergroot geweest?’ vroeg

Miranda, die geklopte eierdooiers met suiker dronk.

‘Iets meer dan een maand na mijn geboorte had ik aan de melk uit mijn moeders borsten al niet meer genoeg,’ antwoordde de reus. ‘Ze begonnen met de fles, maar zes flesjes tegelijk opwarmen was lastig: het eerste ging nog, maar de andere werden te heet en ik krijste zo hard dat het glas sprong. Ze moesten er eentje voor me maken van een grote frisdrankfles. Maar ook die werd te klein. Toen verwarmden ze de melk maar in een pan en lieten ze me aan een tuinslang zuigen!’

Miranda schoot in de lach. Teo had het al gezien: elke keer als het meisje lachte, vond dat weerklink in Pats gezicht, die zelf ook glimlachte zonder dat ze het in de gaten had. Hij vroeg zich af of zo’n moment van ontspanning misschien een opening bood en greep zijn kans: ‘Mag ik misschien weten wie die Bran Weet-ik-veel is op wie ik lijk, of blijft dat staatsgeheim?’

Het meisje zocht in haar moeders ogen naar instemming. Pat sloeg even haar blik neer, maar knikte uiteindelijk.

‘Bran was een reus!’ zei Miranda. ‘Maar geen echte, zoals jij. Een sprookjesreus! Ze noemden hem Bran the Blessed, Bran de Gezegende, want hij was een goede reus. Hij had sùperveel magische schatten. De belangrijkste was de Ketel van de Wedergeboorte, *The Cauldron of Healing!* Bran beschermde de eilanden, hij verdedigde ze tegen indringers. Aan het einde raakte hij gewond aan zijn voet, door, door, door een giftige pijl ...’

‘Net als Achilles.’

‘... Mmmja, en voordat hij doodging vroeg hij of ze zijn hoofd wilden afhakken en het onder de *White Tower* wilden begraven, dat is in Londen. Want zolang het daar begraven lag, zouden de eilanden veilig zijn.’

‘Van die dingen die mijn moeder mij vertelde,’ verontschuldigde Pat zich voor het macabere verhaal.

Teo wilde naar die moeder vragen, maar Miranda was hem voor.

‘En zijn jouw ouders ook zo gigagroot?’ wilde ze weten.

‘Helemaal niet. Mijn moeder is net zo groot als de jouwe, een paar centimeter kleiner misschien. En mijn vader was ook normaal.’

‘Waarom zeg je “was”? Is hij dood?’

‘Voor mijn geboorte. Door een ongeluk.’

‘*You’re kidding me ...* Mijn papa ook!’ zei Miranda uitgelaten. Ondanks de afschuwelijke feiten leek dit toeval haar te boeien.

Teo keek naar Pat om haar reactie te peilen. De vrouw schoof haar stoel naar achteren en begon de tafel af te ruimen. Het was een dissonant; Teo begreep dat er achter het verhaal van de overleden vader iets verborgen zat. Maar voorlopig zou hij niets meer te weten komen, want Pat concentreerde zich weer op het aangeven van haar ritme, ascetisch, minimalistisch.

Haar geheimzinnige gedrag maakte Teo alleen maar begeriger naar meer. Hij merkte dat hij alles

wilde weten over Patricia, 'Pat', Finnegan: hoe haar familie in elkaar zat, anekdotes uit haar schoolperiodes, liefdesgeschiedenissen, dromen, de ervaring van het moederschap, toekomstplannen, maar ook haar lievelingskleuren, de muziek waar ze graag naar luisterde, haar hobby's en haar lievelingsparfum, alsof Pats ziel was terug te brengen tot de som van deze gegevens en alsof alles weten gelijkstond aan alles begrijpen.

In de tussentijd zat er niets anders op dan het te doen met het weinige wat voor zich sprak. Dat Patricia, 'Pat', Finnegan een vrouw van rond de dertig was, intelligent, welbespraakt en voor de reus op een pijnlijke manier aantrekkelijk. Dat ze een goede moeder was, of in elk geval een moeder die een betoverende verstandhouding met haar dochter had. En dat haar handigheid in de geneeskunst op een bovengemiddelde medische kennis wees. Toen Teo Pat vroeg of ze arts was, zei ze van niet. Waarna ze als een Mona Lisa naar hem glimlachte. (Stellige en tegelijkertijd dubbelzinnige uitspraken waren haar *forte*.)

We kunnen u, lezer, dingen vertellen die Teo nog niet wist.

Pat had geen lievelingsparfums. Ze had een lievelingszeep.

Pat vond romans tijdverspilling. (Vaak zijn we geneigd het met haar eens te zijn.)

Pat had geen hekel aan televisie op zich. Ze had een hekel aan wat ze erop te zien kon krijgen.

En toch leert u, nu u deze dingen weet, Pat niet beter kennen dan Teo die avond. De dingen waar Pat

over zweeg, waren het meest veelzeggend, dingen die ze voor zichzelf verborgen zou houden als ze moedwillig zou kunnen vergeten; ze vormden de zwarte doos in haar systeem, het apparaat dat de toedracht van het ongeluk zou kunnen verklaren als het uit de puinhopen zou worden opgevist. Maar het ongeluk bestaat voor u niet, nog niet. U bent ertoe veroordeeld Pats doen en laten zonder geheime codes of zwarte dozen tegemoet te treden. Bij gebrek aan dergelijke documentatie zullen haar daden eerst wispelturig en later krankzinnig overkomen.

Omdat hij geen trappen kon lopen, kreeg Teo een stapel dekens en de alleenheerschappij over de bank in de huiskamer. Hij ging op zijn ongeschonden zij liggen en trok de deken op tot aan zijn kin; zelfs in februari waren de nachten nog koud.

In het nauwelijks door het schijnsel van de maan verdreven duister was Teo getuige van een bijzondere gebeurtenis. Toen het kraakconcert van de vloer op de bovenverdieping was verstomd, hoorde hij Pat en Miranda zingen. Het was een liedje dat hij uit zijn kindertijd kende, *De slag om de warmte*, een muzikaal spelletje om het warm te krijgen.

*In de slag om de warmte
Trok de ruiter ten strijde
Ruiters, pak je wapens! Een hand ...*

Daarna begint het liedje weer van voren af aan. Maar bij de hand die door elkaar wordt geschud, voegt zich een tweede, en in de volgende ronde een

voet, en dan de andere, de billen, het hoofd, de armen ... Nog voordat de lijst met lichaamsdelen is afgewerkt, begin je te zweten, en zo wint het liedje de slag uit de titel.

Liggend op de bank, onder een flinke laag wollen dekens, hoorde Teo een tweestemmige versie. Pats stem klonk mat, maar die van Miranda sijpelde als honing door de plankenvloer. Moeder en dochter hervatten harmonisch de strijd, en hoe meer lichaamsdelen er aan het liedje werden toegevoegd, hoe wilder ze bewogen, totdat het plafond trilde en de donkere lampen heen en weer zwaaiden; de ruiter was in de slaapkamer van het meisje tot leven gekomen en ten strijde getrokken.

Waarom kan bepaalde muziek emoties oproepen? Is dat een kracht van wiskundige of althans natuurkundige aard? Een reeks noten of akkoorden die de deur naar de ziel opent, als een 'Sesam open u'? Is het omdat mensen muziek koppelen aan plaatsen en omstandigheden, waardoor ze puur door ernaar te luisteren weer naar die momenten worden teruggebracht, alsof ze ze opnieuw beleven, alsof ze in een tijdmachine zitten? (Maar als dat zo is, waarom raken ze dan ontroerd door muziek die ze voor het eerst horen of muziek uit een andere cultuur?) Of is het eerder zo, zoals al werd gesuggereerd, dat bepaalde melodieën aan onze eigen melodieën doen denken en dus onze geheime taal spreken?

De emotie overviel Teo. Het liedje heeft een vrolijke, aanstekelijke melodie, achter de partituur gaan geen melodramatische trucs schuil die melancholisch

stemmen. Maar toch voelde hij zich al snel na het begin (het verwarmingsproces was nog maar net bij de handen aanbeland) afglijden naar de pijnlijke dingen in zijn leven. Hij dacht aan de vader die hij nooit had gehad en aan de afstand tot zijn moeder. Hij dacht aan de liefde binnen hun gezin en aan de minachting waarmee de buitenwereld hem had overladen. Hij dacht (nee, hij dacht het niet, hij voelde) dat hij ziek zou worden als hij verder leefde zonder lief te hebben of geliefd te zijn. Hij liet de herinnering aan het ongeluk dat hem had verbitterd omhoogkomen (weer die hitte van de explosie, alsof hij weer daar was) en dacht zelfs aan het kind dat hij niet had en misschien ook nooit zou hebben. Nu hij zijn leven zo voor zich zag, vroeg hij zich af hoe iets zo droevig en tegelijkertijd zo gelukkig kon zijn.

Hij sloeg de dekens weg en probeerde te gaan zitten. Hij stikte van de hitte. Het zou de koorts wel zijn. De ramen waren beslagen. Op de bovenverdieping waren de hoofden bij de strijd betrokken. Als hij echt koorts had, kon hij zich maar beter warm aankleden, maar in plaats daarvan trok Teo zijn hemd uit en begroef zijn gezicht erin.

Niemand heeft ooit een reus zien dansen. De natuur is wijs, ze doet niets zonder reden. Zij zal het ook wel zijn – en gelukkig maar – die ons behoedt voor de aanblik van een huilende reus.

Marcelo Figueras (1962), geboren in Buenos Aires, is behalve auteur ook journalist en scriptschrijver. De verfilming van *Kamtsjatka* leverde hem een Oscar-nominatie op voor beste buitenlandse film.

Win een Argentijns boekenpakket!

In de boeken van Marcelo Figueras speelt zijn geboorteland Argentinië altijd een belangrijke rol. In *Kamtsjatka* schetst hij een indrukwekkend beeld van de Argentijnse dictatuur door de ogen van een tienjarig jongetje. In *Het lied van leven en dood* vertelt hij over de nasleep van die dictatuur aan de hand van de ervaringen van de mooie Pat, haar bijzondere dochter Miranda en de reus Teo.

Doe nu mee met de prijsvraag op onze website en maak kans op een boekenpakket vol Argentijnse schrijvers en waan jezelf helemaal in Argentijnse sferen.

Ga naar www.uitgeverijsignatuur.nl. Klik op de banner 'win een Argentijns boekenpakket'. Geef antwoord op de volgende vraag:

Wat is de hoofdstad van Argentinië?

- A. Buenos Aires
- B. Rio de Janeiro
- C. Montevideo

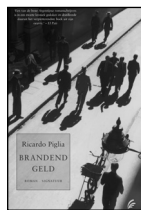
Het boekenpakket bestaat uit de volgende boeken:

Het lied van leven en dood –
Marcelo Figueras

Kamtsjatka –
Marcelo Figueras

Brandend geld –
Ricardo Piglia

Het meer –
Paola Kaufmann

De langzame dood van Luciana B. –
Guillermo Martínez